

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Moliyaviy Natijalar Auditining Xususiyatlari

Turumova Dildora Abdumannonovna

Jizzax politexnika instituti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrası o'qituvchisi
dildoraturumova1985@gmail.com

Xujamqulova Barchinoy

Jizzax politexnika instituti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola moliya natijalari auditining ahamiyatini tushuntirish bilan birga, uning kompaniya faoliyatidagi rolini ham yoritib beradi. Moliya natijalari auditi nafaqat tashkilotning ichki nazorat tizimini yaxshilashga xizmat qiladi, balki investorlar va boshqa manfaatdor tomonlarga ishonchli ma'lumotlarni taqdim etadi. Tadqiqot moliyaviy natijalar auditining ixtiyoriy auditdan qanday farq qilishini o'rganadi, ularni tartibga soluvchi huquqiy va me'yoriy bazalarni ta'kidlaydi. Unda moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, qonun hujjatlariga rioya etish va manfaatdor tomonlar manfaatlarini himoya qilishda moliyaviy natijalar auditning o'rni alohida ta'kidlangan. Tadqiqot shuningdek, auditorlarning ushbu auditlarni samarali o'tkazishi uchun zarur bo'lgan kasbiy mahorat va malakalarni o'rganadi.

Kalit so'zlar: moliya natijalari auditi, mustaqillik, shaffoflik, sistematik yondashuv, risklarni baholash, axborot texnologiyalari.

Bugungi kunda xo'jalik yurituvchi sub'ektlar moliya-xo'jalik faoliyatining moliyaviy hisobotlarda aks ettirilgan natijalarni baholash masalalariga yangicha, zamonaviy yondashuv uslublari juda ham zarur. Ushbu maqolaning maqsadi moliyaviy natijalar hisobotining ketma-ketlik asosida bajariladigan ishlarini, ya'ni uni rejalashtirishdan toki auditorlik hisobot tuzish va auditorlik xulosani rasmiylashtirishgacha bo'lgan auditorlik amallarini bajarishga yordam beradi.

Bundan tashqari, moliyaviy natijalar auditining tekshiruv o'tkazish texnikasi va usuli bo'yicha olgan bilimlarini yanada kengaytiradi va chuqurlashtiradi.

Moliya natijalari auditi — tashkilotning moliyaviy hisobotlarini, ularning to'g'riligini hamda moliyaviy faoliyatini baholash jarayonidir. Bu audit turi tashkilotning moliyaviy ma'lumotlarining ishonchligini ta'minlash, ichki nazorat tizimini baholash va moliyaviy rejalarni ishlab chiqishda yordam berish maqsadida amalga oshiriladi. Moliya natijalari auditi tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega, chunki bu jarayon orqali ular o'z moliyaviy holatini tahlil qilib, kelajakdagi rivojlanish strategiyalarini belgilashlari mumkin.

Moliya natijalari auditi — bu tashkilotning moliya hisobotlari va operatsiyalarining aniqligini va ishonchligini ta'minlash uchun o'tkaziladigan mustaqil tekshiruvdir. Ushbu auditorlik jarayoni

quyidagi asosiy maqsadlarni ko'zlaydi:

1. Ishonchlilikni ta'minlash: Tashkilotning moliya hisobotlari aniq va to'liq ekanligini tasdiqlash.
2. Ichki nazorat tizimini baholash: Tashkilot ichidagi nazorat mexanizmlarining samaradorligini tahlil qilish.
3. Normativ hujjatlarga muvofiqlik: Davlat qonunlari va xalqaro standartlarga amal qilinishini tekshirish.
4. Moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish: Tashkilotning moliya ko'rsatkichlarini o'rganib chiqish va ularning samaradorligini baholash.

Moliya natijalari auditi, tashkilotlarni moliyaviy hisobotlarining aniqligi va ishonchliligini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladigan muhim jarayondir. Ushbu maqolada moliya natijalari auditining asosiy xususiyatlari, uning ahamiyati va o'ziga xos jihatlari ko'rib chiqiladi. Audit jarayoni, shuningdek, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. Moliya natijalari auditining asosiy xususiyatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Mustaqillik: Auditorlar mustaqil ravishda ish olib borishi kerak, bu esa ularning qarorlarining ob'ektivligini ta'minlaydi.
2. Shaffoflik: Audit jarayoni ochiq va shaffof bo'lishi lozim, bu esa qabul qilingan qarorlarning ishonchliligini oshiradi.
3. Sistematik yondashuv: Audit jarayoni malakali auditorlar tomonidan sistematik ravishda olib borilishi kerak, bu esa natijalarni aniqlik bilan baholash imkonini beradi.
4. Risklarni baholash: Auditorlar moliya natijalaridagi xavflarni aniqlash va baholash orqali tashkilotning moliyaviy barqarorligini ta'minlaydilar.
5. Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Zamonaviy audit jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish auditorlik faoliyatini yanada samarali qilishga yordam beradi. Moliyaviy natijalar auditi maqsadi, vazifalari va manbalari; moliyaviy natija hisobot davridagi korxonaning faoliyatining yakuni hisoblanadi. Korxonaning foyda bilan ishlash yoki hisobot davrining zarar bilan yakunlanishi moliyaviy natijalarni shakllantiruvchi ko'rsatkichlarga bevosita bog'liq bo'ladi. Moliyaviy natijalarga oldindan aniq bo'lmagan xavf xatarlar, tasodifiy hodisalar o'z tasirini ko'rsatadi.

Moliyaviy natijalar auditidan maqsad buxgalteriya hisobi va hisobotida korxonaning foyda va zararlarini ishonchli aks etganligi, sof foyda qonuniy taqsimlanganligi va foydalanganligini aniqlashdir.

Moliya natijalari auditi quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Rejalashtirish: Auditorlik jarayonining asosiy maqsadlari belgilab olinadi, auditorlik jamoasi tuziladi va ish rejalashtiriladi.
2. Tayyorgarlik: Tashkilotdan zarur hujjatlar to'planadi, ichki nazorat tizimi o'rganiladi.
3. Tekshirish: Auditorlar tomonidan hujjatlar, hisoblar va boshqa materiallar tekshiriladi hamda dalillar to'planadi.
4. Tahlil qilish: Olingan ma'lumotlar tahlil qilinadi va xulosalar chiqariladi.
5. Hisobot tayyorlash: Auditorlik xulosalari tayyorlanib, rahbariyatga taqdim etiladi.
6. Takliflar berish: Audit natijalariga asoslanib, takliflar ishlab chiqiladi.

Moliyaviy natijalar tekshirish uchun bir qancha hujjatlar asos qilib olinadi;

Tasis hujjatlar; tasischilar majlisi bayonnomalari; buyruqlar farmoishlar; Dastlabki kirim chiqim kassa orderlari to'lov qaydnomalari, chiptalar; to'lov topshiriqnomalari; bosh kitob moliyaviy natijalar to'g'risida hisobot; alohida soliqlar bo'yicha hisob kitoblar va boshqalar hisoblanadi.

Moliyaviy natijalar auditining asosiy vazifalari bo'lib; moliyaviy natijalarning shakllanishi va to'g'ri hisoblanganligini tekshirish, foydaning to'g'ri ishlatilishini tekshirish; moliyaviy natijalarni buxgalteriya hisobi schyotlarida to'g'ri aks ettirilganligini aniqlash; moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotlarning asosligi va to'g'ri tuzulganligini tekshirish.

Auditning samaradorligi moliyaviy natijalar auditini to'g'ri rejalashtirishga bevosita bog'liqdir. Moliyaviy natijalarni tekshirish audit rejasi rejalashtirilayotgan ishlar daromadlarning auditi, harajatlarning auditi, foyda (*zarar*)ning auditi bajarilish davri 2 kun bo'lib malakali auditorlar tomonidan amalga oshiriladi.

Moliya natijalari auditi quyidagi jihatlarida muhim ahamiyatga ega:

- Ishonch hosil qilish: Auditorlik jarayoni orqali investorlar, kreditorlar va boshqa manfaatdor tomonlarga tashkilotning moliya hisobotlariga bo'lgan ishonchni oshiradi.
- Raqobatbardoshlikni oshirish: Tahliliy yondoshuv orqali tashkilot o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlab olishi mumkin.
- Xatarlarni kamaytirish: Ichki nazorat tizimining samaradorligini oshirib, potentsial firibgarlik yoki boshqa xatarlarni kamaytirishga yordam beradi.

Moliya natijalari auditi — bu har qanday tashkilot uchun zarur bo'lgan jarayon bo'lib, u nafaqat moliya hisobotlarini yaxshilaydi balki ichki nazorat mexanizmlarini mustahkamlaydi hamda kelajakdagi muvaffaqiyatli rivojlanishni ta'minlaydi. Bunday audit orqali tashkilot o'z faoliyatini yanada samarali olib borishi mumkinligini anglaydi va investorlar hamda manfaatdor tomonlarga ishonchli axborotni taqdim etishi mumkin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Quziyev I.N. Auditorlik xisobotlarini tuzish va ularni umumlashtirish nazaryasi va metodologik masalalar. Monografiya. –T “Iqtisod-Moliya”, 2015 yil
2. Meliyev I.I. Auditorlik tekshiruvini rajalashtirish va o'tkazishni takomillashtirish; iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun dis.avtoref. 2019
3. Abdumannonovna, T. D. (2024). EXTERNAL AUDITORS AND THEIR LIABILITY TO THIRD PARTIES. *Gospodarka i Innowacje.*, 44, 71-75.
4. Abdumannonovna, T. D. (2024). FRAUD DETECTION IN AN AUDIT. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 136-140.
5. Abdumannonovna, T. D. (2024). IMPORTANCE AND ROLE OF INTERNAL AUDIT IN ENTERPRISES. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 6-9.
6. Abdumannonovna, T. D. (2024). LICENSING PROCEDURE OF AUDITING ACTIVITIES IN UZBEKISTAN AND CURRENT RESULTS. *Gospodarka i Innowacje.*, 44, 35-40.
7. Abdumannonovna, T. D. (2024). Methods of Obtaining Audit Evidence. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 221-226.
8. Abdumannonovna, T. D. (2024). NEW UZBEKISTAN AND THE MUTUAL INTERESTS OF THE "BIG FOUR" INTERNATIONAL AUDITING COMPANIES. *Miasto Przyszłości*, 45, 600-605.
9. Abdumannonovna, T. D. (2024). Purpose, Tasks, Necessity of Audit in Uzbekistan. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 2(2), 89-92.
10. Abdumannonovna, T. D. (2024). Relationship With Auditing Standards in Controlling the Quality of Auditor's Work. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 998-1003.

11. Abdumannonovna, T. D. (2024). Respublikamizda auditorlarni sertifikatlashtirish va malakasini oshirishdagi natijalarning samarasi. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 682-687.
12. Abdumannonovna, T. D. (2024). STUDYING THE COMPANY'S ACTIVITIES AND ACCOUNTING DURING THE AUDITOR'S INSPECTION. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 4(2), 21-27.
13. Abdumannonovna, T. D. (2024). THE AUDITOR'S PROFESSIONAL ETHICS ARE THE BASIS OF THE AUDITOR'S ACTIVITY. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 225-229.
14. Abdumannonovna, T. D. (2024). The Document Presented by the Auditor is" Audit Report and its Contents". *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 991-997.